

AZ ÁLLAMI ÉS A MAGÁN EGÉSZSÉGÜGY FOGYASZTÓI SZEMMEL MAGYARORSZÁGON

Szigeti Szilárd*

Selye János Egyetem, Gazdaságtudományi és Informatikai Kar, Közgazdaságtan Tanszék

Absztrakt

A tanulmány kérdésköre a magyarországi lakosság állami és magán tulajdonú és finanszírozású egészségügyi szolgáltatásokról adott véleménye. Kapcsolat áll fenn a fogyasztók korcsoportja és a számukra elfogadható egészségügyi szolgáltatói forma között. A primer kvantitatív kutatás (N=1196) rámutat arra, hogy egy állami tulajdonú intézményben kínált szolgáltatásért saját zsebből történő fizetés inkább elfogadhatatlan. Az 54 évnél idősebb generációnak van a legkevesebb tapasztalata a magánegészségüggyel, míg a legtöbb a 36-41 év közötti generációnak. A magyar felnőttkorú lakosság szerint a magán egészségügyi szolgáltatásokat a közfinanszírozott ellátással szemben a kevés várakozási idő, gyors időpontfoglalás, emberibb bánásmód, páciensközpontúság és kellemes környezet jellemzi.

Kulcsszavak: egészségügy, állami, magán, fogyasztó, Magyarország

PUBLIC AND PRIVATE HEALTH CARE AS PERCEIVED BY CONSUMERS IN HUNGARY

Abstract

The scope of the study is the opinions of the Hungarian population on publicly and privately owned and financed health services. There is a relationship between the age group of consumers and the type of health service they find acceptable. The primary quantitative research (N=1196) shows that paying out of pocket for a service offered in a state-owned institution is unacceptable. The generation older than 54 years has the least experience with private healthcare, while those aged 36-41 years have the most. Hungarian adults consider private health services to be characterized by short waiting times, fast appointment booking, more human treatment, patient-centredness, and a pleasant environment compared to publicly funded care.

Keywords: health care, public, private, consumer, Hungary

BEVEZETÉS

Magyarországon dinamikusan fejlődik a magánegészségügy piaca, új szereplők megjelenése és a verseny erősödése jellemző¹, mivel emelkedik a szolgáltatások iránti igény², ám a növekvő igény ellenére a GDP arányos egészségügyi kiadások mértéke csupán 6,4% (az Európai Unió átlag értéke 9,9%).³ A magánegészségügyi rendszert igénybe vevő magyar fogyasztók aránya a 2022-es évben 63%, és közülük a fiatal korosztály, főképp a

18-29 éves korcsoport jelentős.⁷ Az egészségügyben egyre növekvő trendet mutat, hogy a páciensek részéről növekedik az egészségügyi szolgáltatások iránti minőségi elvárás, valamint erős növekedés jelentkezik az igénybe vett privát szolgáltatások arányában. Mindezek erősödő piaci versenyt generálnak az egészségügy számos szegmensében.⁴ Az ország teljes egészségügyi kiadásából az állami (kormányzati) kifizetések aránya 68,3% (az Európai Unió országok átlagának értéke 79,8%).³ A közfinanszírozott (kötelező társadalombiztosítás

* A levelező szerző elérhetősége: Selye János Egyetem, Gazdaságtudományi és Informatikai Kar, Közgazdaságtan Tanszék, 945 01, Komárno, Szlovákia; szilard.szigeti.edu@gmail.com

keretében nyújtott) ellátás nem azonos az állami intézményekkel, hiszen tb finanszírozottan működnek az orvostudományi egyetemi klinikák, számos egyházi és non-profit alapítványi, egyesületi egészségügyi intézmény is. A 2021-es évben a magyarországi fogyasztók saját zsebből történő költsége átlagosan 270 ezer forint volt.⁵

A tanulmány célja képet kapni a magyarországi 18 év feletti lakosság véleményéről az állami- és magántulajdonú, valamint állami és magán formában finanszírozott egészségügyi szolgáltatásokról. Továbbá megismerni a magán egészségügyi szolgáltatások igénybevételének mértékét és a magán egészségügyi szolgáltatások jellemzőit a közfinanszírozott ellátással szemben. A kapott kutatási eredmények összehasonlítása néhány aktuális (2021-2022. évi) piackutatási és a témakörben egyéb formában publikált eredményekkel.

SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS

Az egészséget általában nem tarthatjuk számon piaci jószágként, ami alól kivételt képez a magán jószág (például egy kozmetikai plasztikai sebészeti beavatkozás), ahol a piaci jellemzők megjelennek. Így a piaci mechanizmusok attribútumai is definiálhatók: konkurencia, szabad választás, piaci termék, vagy szolgáltatás és ki nem kényszerített kereslet.⁶ A marketing és annak szemlélete nagymértékben alkalmazható az egészségügyi ágazatra, mivel a verseny feltételei itt is megjelennek. Különbség van a köz- (állami) és a magán ellátók között, hiszen előbbiek nem kimondottan vállalkozói szemléletben működnek (természetesen vannak a gazdasági működést megalapozó feltételek), míg utóbbiaknak vállalkozói tevékenységet kell folytatniuk – a cél a minél magasabb profit elérése.⁷ Ezt azonban részben módosítani, illetve korrigálni vagy szabályozni kell, főként az orvosi etika szerepe és a beteg elsődleges helyzete miatt (páciens centrikusság). Minden egészségügyi rendszert és egészségügyi intézményt 4 alapvető célkitűzés alapján lehet értékelni: (1) hozzáférhetőség, (2) minőség, (3) méltányosság, (4) jövedelmezőség.⁸ Ezt célszerű az egészségügyi marketingben is figyelembe venni és alkalmazni. Rékassy és társai megállapították, hogy a társadalmi esélyegyenlőtlenséget növeli a profitalapon működő magán egészségügy elterjedése és fejlődése.⁹ A marketing szemlélet és folyamatok meg-

felelő alkalmazása képessé teszi az egészségügyi intézményt a stabil és gazdaságos piaci működésre.⁷ Az orvosi (tehát az egészségügyi) ellátás minőségét meghatározó főbb jellemzőknél meg kell említeni a reagálási készséget, biztonságérzetet, tárgyi elemeket, megbízhatóságot, empátia-készséget, a beteg bevonását a döntésekbe, felvilágosítást (edukációt) és a kommunikáció minőségét.⁴

Jelen tanulmány vezérfonala alapjául az egészségügyi szolgáltatók alábbi csoportosítása került felhasználásra:

- állami tulajdonú ellátó állami finanszírozással (egyértelmű állami modell);
- állami tulajdonú ellátó magánfinanszírozott szolgáltatással;
- magántulajdonú ellátó magánfinanszírozással;
- magántulajdonú ellátó állami finanszírozással.¹⁰

A 2022-es évben nagy változások és átalakulások jelentek meg a magyar egészségügy piacán. Meghatározó gazdasági, egészségpolitikai és egészség-gazdaságtani témájú kijelentések történtek. Kiemelendő: „Az állami és a magánszektor teljes szétválasztása *nem fog megtörténni! A magánszolgáltatóknak nem helyettesítő, hanem kiegészítő szerepet kell biztosítani az állami ellátás mellett*”.¹¹

A marketing a szolgáltatások piacát több aspektus szerint is kategorizálhatja. Esetünkben a szolgáltatókat nonprofit és vállalkozói (for-profit) szférára oszthatjuk. Előbbibe sorolhatók az állami szervezetek (az egészségügyben az állami egészségügyi intézmények), melyek állami költségvetéssel gazdálkodnak és nem nyereségérdekeltek.¹² Sok esetben egyes tanulmányok szerzői a magánellátást erősen elkülönítik az államtól, így kizárólag a magántulajdonban lévő szolgáltatást tekintik magán szolgáltatásnak. Rékassy és munkatársai az alábbi négy kategóriát jegyzik:

1. a NEAK (korábban OEP) szerződésből élő, közfinanszírozott ellátást végző szolgáltatók – pl. dialízis, képkötő diagnosztika, labor – valójában közszolgáltatást nyújtanak a társadalombiztosítás alvállalkozóiként,
2. piaci alapon a közfinanszírozott ellátásokkal versengő szolgáltatások – az államival versengő csoport a magánfinanszírozású szolgáltatási piacról;
3. piaci alapon működő, a közellátással nem ver-

sengő, nem támogatott egészségügyi szolgáltatásokat nyújtó szolgáltatók (foglalkozás egészségügy, menedzserszűrés, plasztikai sebészet) – az állammal nem versengő szolgáltatók csoportja;

4. és a fent említett három verzió kombinációja.⁹

A szakirodalom az egészségügyi rendszerek kapcsán három fő operatív célt taglal, mely kihat az egészségügyi rendszer teljesítményére. Operatív cél: az (1) igazságosság, a (2) méltányosság és a (hatékonyság), mely kihat három végcélra (1) egészségi állapot, (2) készségesség és (3) költségteher elleni védelem.¹³ A rendszer kimeneti oldalán további három fő célt (melyet nevezhetünk kimenetnek, eredménynek – angolul: outcome) említ a szakirodalom: (1) egészség, (2) reakcióképesség és (3) pénzügyi védelem és méltányosság a pénzügyi terhek kapcsán.¹⁴ Az eredmény (outcome) értékeli az egészségügyi ellátás eredményeit, például a PROM, vagy a QALY.¹⁵

Tanulmányom második fókuszja kapcsán az állami és magántulajdonú, valamint finanszírozású egészségügyi szolgáltatások összehasonlítása okán néhány a 2021-es évből és a 2022-es évből származó piackutatási információra is alapozok. A páciensek (fogyasztók) a magánklinikákkal a legelégedettebbek.⁵ A kutatásokban választ adó fogyasztók (ügyfelek vagy páciensek) elsősorban azért fordulnak a privát egészségügyi szektor felé, mivel a gyorsasággal (szinte azonnali elérhetőséget várják a pénzükért), a kölcsönös bizalmon alapuló orvos-beteg kapcsolattal, egyszerűbb kapcsolatfelvétellel és a minőségi környezettel azonosítják.⁷ Az állami és magán szolgáltatók jellemzésével kapcsolatban az is kiderült, hogy válaszadók szerint a szakértelem megvan az állami ellátásban is, de a motiváltság hiányzik. A magánegészségügyi ellátók modernebb eszközökkel rendelkeznek, és a betegútszervezés is jobb.⁵

MÓDSZER

Primer kvantitatív kutatásom 2020 április – 2022 április hónapok között három fordulóban magyar nyelvű digitális online kérdőív felhasználásával zajlott. Az adatgyűjtéshez a digitális kérdőívet Google Forms felületen szerkesztettem meg és juttattam el a válaszadóknak. Törekedtem arra, hogy egy válaszadó a kérdőívet csupán egyetlen alkalommal

töltse ki a kutatás időszaka alatt. Nem valószínűségi (hólabda) mintavételi technikával dolgoztam.

A begyűjtött adathalmaz minta elemszáma $N=1295$, mely az adatbázis tisztítást követően a végleges $N=1196$ elemszámra redukálódott. A mintából eltávolításra kerültek a kizárási kritérium alapján azon válaszadók, akik nem magyarországi lakhellyel rendelkeztek; a 18 életévüket be nem töltötték; a hiányos és értékelhetetlen kitöltést végrehajtották.

Kutatási kérdések:

Q1: Mi a magyarországi 18 év feletti lakosság véleménye az állami és magántulajdonú, valamint az állami és magán finanszírozási formájú egészségügyi szolgáltatások/szolgáltatók kapcsán?

Q2: Milyen a magyarországi 18 év feletti lakosság magán egészségügyi szolgáltatások igénybevétele mértéke?

Q3: Miként jellemzi a magyar fogyasztó a magán egészségügyi szolgáltatásokat a közfinanszírozott ellátással szemben?

Hipotézis:

H1: Kapcsolat áll fenn a magyarországi fogyasztók korcsoportja és a számukra elfogadható egészségügyi szolgáltatói forma között.

H₀: Nem áll fenn kapcsolat a magyarországi fogyasztók korcsoportja és a számukra elfogadható egészségügyi szolgáltatói forma között.

Statisztikai módszertan

A digitális adatok feldolgozása, rendszerezése és tisztítása Microsoft Excel szoftverrel történt, az adatelemzést IBM SPSS Statistics 24 szoftverrel hajtottam végre. Az eredmények 0,001 p érték és 0,05 p érték mellett minősültek szignifikánsnak. A kérdőív kitöltő válaszadók általános jellemzőinek vizsgálata leíró statisztikai analízissel történt és az eredmények között ismertetem a gyakoriság értékeket is. A vizsgált paramétereket közül a nominális változókat keresztábrák elemzéssel a válaszok közötti kapcsolat feltárására végeztem, ahol a Phi, Cramer-V és a Pearson-féle Khi-négyzet próbák értékeit is vizsgáltam. A korrelációs együttható (r érték) $r=1$ esetén tökéletes pozitív kapcsolatot, $0,7 < r < 1$ esetén erős pozitív kapcsolatot, $0,2 < r < 0,7$ esetén közepes pozitív kapcsolatot, míg $0 < r < 0,2$ esetén gyenge kapcsolatot jelent.¹⁶ Vizsgáltam a Phi együtthatót és a Cramer V értéket is. Az ered-

mények szemléltetése sávdigrammok és táblázatok segítségével történt.

EREDMÉNYEK

A minta jellemzői

A mintára vonatkozó főbb általános leíró statisztikai értékek a demográfiai adatok elemzése alapján az [1. táblázatban](#) kerültek összegzésre.

1. táblázat: A minta jellemzői (N=1196)

Forrás: Saját kutatás (2022)

		Válaszadók	
		N	%
Ország	Magyarország	1196	100,0%
Nem	Férfi	292	24,4%
	Nő	904	75,6%
Korcsoport	18-23 év	207	17,3%
	24-29 év	207	17,3%
	30-35 év	86	7,2%
	36-41 év	93	7,8%
	42-47 év	160	13,4%
	48-53 év	198	16,6%
	54 év felett	245	20,5%

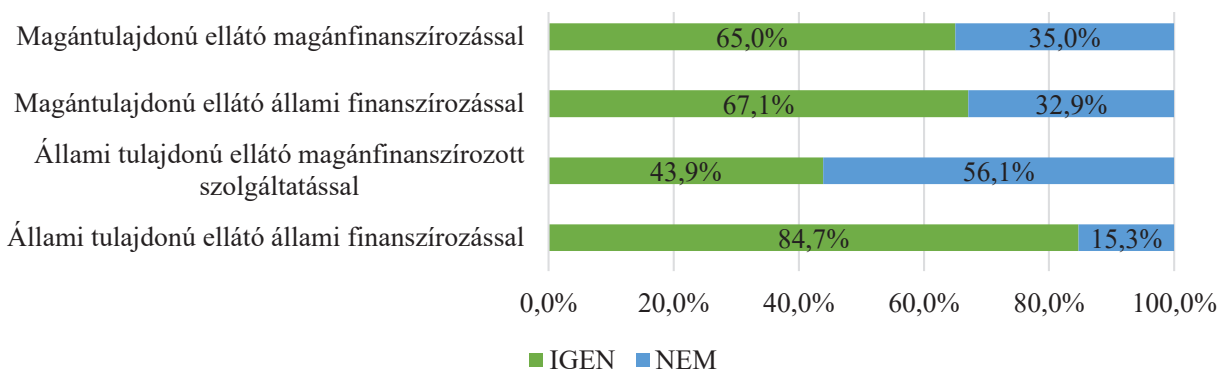
A Magyarország területén életvitelszerűen élők közül (N=1196) a férfi válaszadók száma n=292, aránya 24,4% és a női válaszadók száma 904, arányuk 75,6%. A nemek szerinti megoszlás a nők javára billen, és nem tükrözi Magyarország valós nemek szerinti megoszlását. A korcsoport szerinti megoszlás a következőképpen alakult: 18-23 év (17,3%), 24-29 év (17,3%), 30-35 év (7,2%), 36-41 év (7,8%), 42-47 év (13,4%), 48-53 év (16,6%), 54 év felett (20,5%).

Az egyes egészségügyi szolgáltatói csoportok elfogadása

Jelen tudományos publikáció egyik fő fókuszja az, hogy választ kapjunk arra a kérdésre, hogy a magyarországi fogyasztók az egészségügyi rendszerben megjelenő variált tulajdonosi viszony és finanszírozási forma kapcsolatáról miként vélekednek – melyek elfogadhatók számukra és melyek nem. A felállított kategóriákat az elmélet¹⁰ alapján illesztettük be a kutatási kérdőívbe:

- állami tulajdonú ellátó állami finanszírozással,
- állami tulajdonú ellátó magánfinanszírozott szolgáltatóval,
- magántulajdonú ellátó állami finanszírozással,
- magántulajdonú ellátó magánfinanszírozással.

Az eredményeket az [1. ábra](#) összegzi, miszerint a válaszadók a magántulajdonú ellátók esetében közel hasonlóképpen vélekednek az állami finanszírozás (67,1% elfogadja és 32,9% nem fogadja el) és a magánfinanszírozás (65,0% elfogadja és 35,0% nem fogadja el) kapcsán. A válaszadók 84,7%-a számára elfogadható az állami ellátó állami finanszírozással, míg 15,3%-uk számára ezek nem elfogadható. Ezen kategória az egészségügyi rendszer társadalombiztosítás alapú finanszírozás segítségével kínál szolgáltatásokat a lakosság számára, így a kapott eredmény reálisnak és elfogadhatónak mondható. Az állami tulajdonú egészségügyi szolgáltatók magánfinanszírozott szolgáltatásai esetében a „nem” válaszok aránya magasabb (56,1%), szemben az „igen” válaszok 43,9%-os arányával. A kapott eredmények alapján arra következtetünk, hogy válaszadó a fogyasztók (pácienstek) számára egy állami tulajdonú intézményben kínált szolgáltatásért a saját zsebből történő fizetést

1. ábra. A válaszadók elfogadása egy egyes egészségügyi szolgáltatói tulajdonviszonyok és finanszírozási formák kombinációja közt

Forrás: Saját kutatás (2022)

tés inkább elfogadhatatlan, és bizonyára itt a társadalombiztosítás által (köz)finanszírozott szolgáltatásvásárlást preferálják.

A kutatás szempontjából a legérdekesebb eredményt (állami tulajdonú szolgáltató magánfinanszírozott szolgáltatással) további elemzése is megtörtént, hogy az olvasó korcsoport szerinti bontásban is láthassa az állami tulajdonú ellátó magánfinanszírozott egészségügyi szolgáltatási formája kapcsán a fogyasztók véleményét. A [2. ábrán](#) látható, hogy minél fiatalabb a válaszadó fogyasztó (páciens), annál inkább elfogadható számára az, hogy magánfinanszírozott formában vásároljon egészségügyi szolgáltatást egy állami tulajdonú egészségügyi szolgáltatótól. A 18-29 év közötti lakosság az, aki többségben elfogadóbb (18-23 év közötti csoport 57,5%-a és a 24-29 éves korban lévők 53,6%-a), míg a 30 év felettek jellemzően negatívan nyilatkoznak – az 54 év felettek több mint kétharmada számára nem fogadható el az ilyen jellegű szolgáltatási forma.

A továbbiakban statisztikai elemzések alá vetetem az adatokat. Keresztábra elemzésben az érdeklődésre számot tartó változók nominális mérési szintűek. Független változóként a szolgáltatási formák elfogadása kapcsán beérkezett „igen” és „nem” válaszokat sorakoztattuk fel, míg független változóként a korcsoportokat. Pearson-féle Khi-négyzet próba került elvégzésre, valamint a Cramer V érték és a kontingencia együttható is meghatározásra került. A vizsgálat tárgya a válasz-

adók korcsoportja és az általuk választott egészségügyi szolgáltatási formák kapcsolata volt.

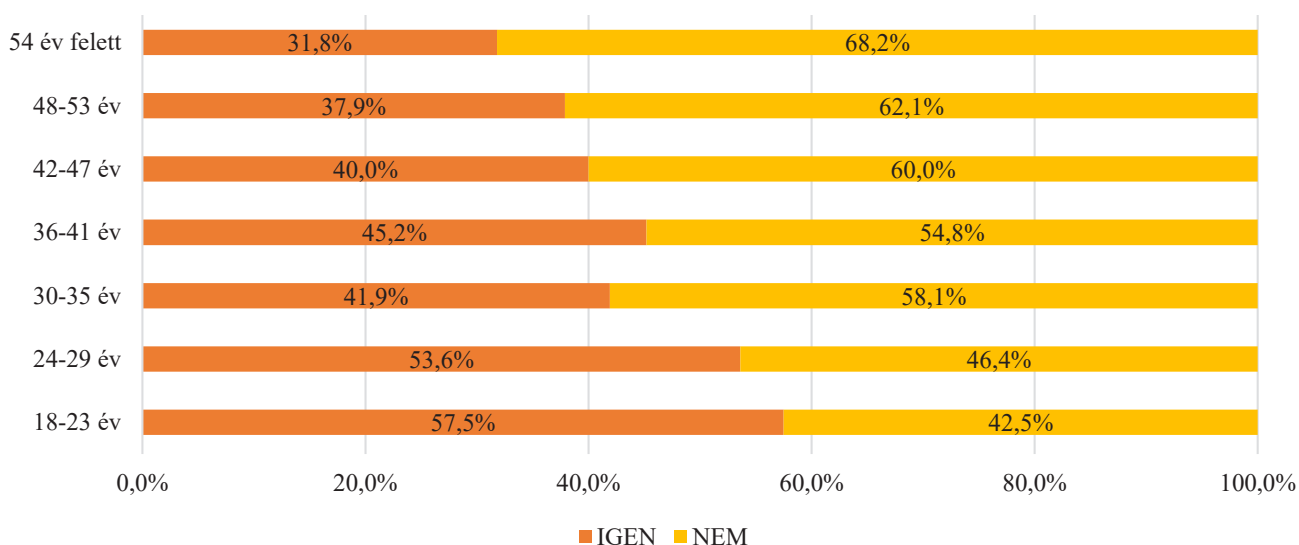
H1: Kapcsolat áll fenn a fogyasztók korcsoportja és a számukra elfogadható egészségügyi szolgáltatói forma között.

A H1 hipotézis statisztikai vizsgálatában a korcsoportok a független változó, a függő változó négy különböző verziója jelenik meg, ezért a hipotézis négy alhipotézisre bontható, mivel állami tulajdonú ellátó állami finanszírozással, állami tulajdonú ellátó magánfinanszírozott szolgáltatással, magántulajdonú ellátó állami finanszírozással és magántulajdonú ellátó magánfinanszírozással változókat illesztettem a vizsgálatba.

A keresztábra vizsgálat és a Khi-négyzet próba eredményeit a [2. táblázat](#) összegzi. Elmondható, hogy minden esetben szignifikáns kapcsolat van, mivel $p < 0,05$, vagy $p < 0,001$. A kapcsolat erőssége mind a négy esetben $0 < r < 0,2$ közötti érték, tehát gyenge, pozitív irányú kapcsolatról van szó. A H1 alternatív hipotézist elfogadom: kapcsolat áll fenn a magyarországi fogyasztók korcsoportja és a számukra elfogadható egészségügyi szolgáltatói forma között.

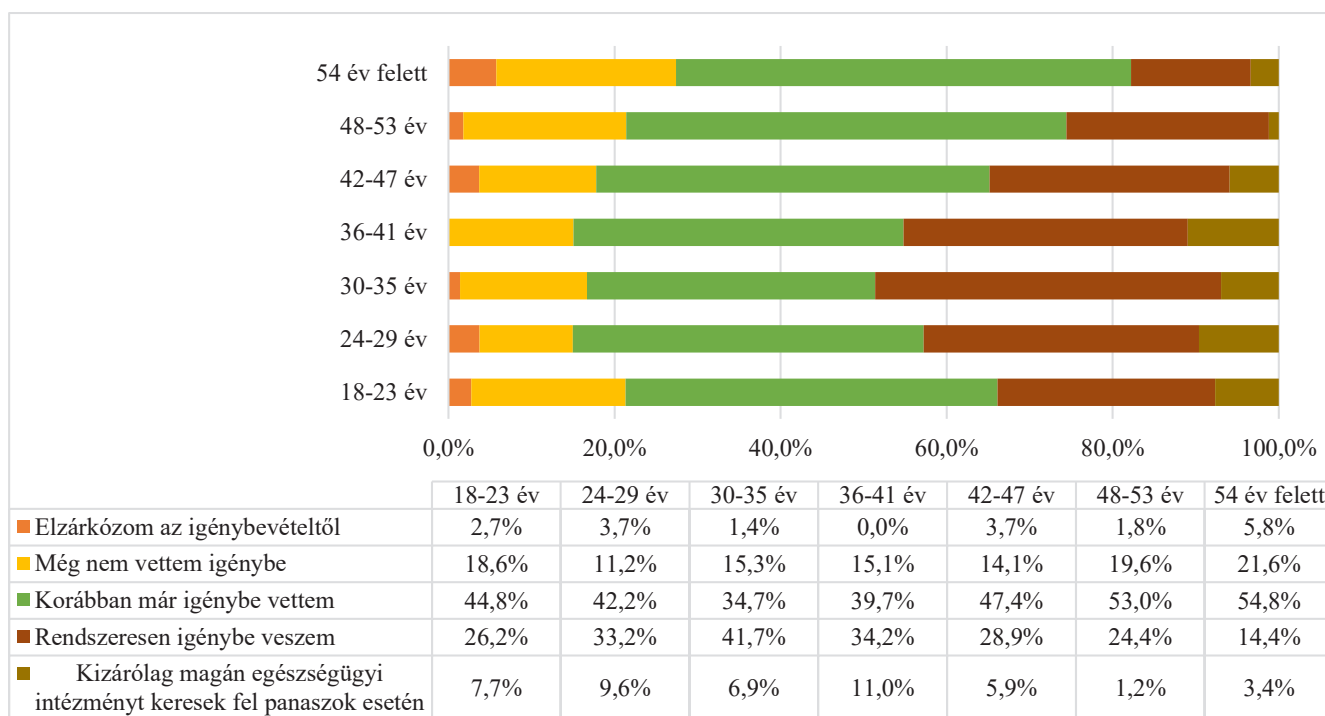
Magán egészségügyi szolgáltatások igénybevétele mértéke

A válaszadóktól arra a vonatkozóan is tettünk fel kérdést, hogy miként vélekednek a magán egészség-

2. ábra. A válaszadók korcsoportok szerinti elfogadása az állami tulajdonú ellátó magánfinanszírozott egészségügyi szolgáltatási formája kapcsán
 Forrás: Saját kutatás (2022)

3. ábra. A válaszadók korcsoportok szerinti eredményei a magán egészségügyi szolgáltatások igénybevétele vonatkozásában (N=1026)

Forrás: Saját kutatás (2022)

2. táblázat: A keresztábra-vizsgálat összesített eredménye a korcsoport és az egyes egészségügyi szolgáltatási formák kapcsán

Forrás: Saját kutatás (2022)

N=1196		Érték	Szabadságfok (df)	p	
Korcsoport *	Phi	0,126	6	0,004	p<0,05
Állami tulajdonú ellátó	Cramer V	0,126		0,004	p<0,05
állami finanszírozással (Nominal - Nominal)	Kontingencia együttható	0,125		0,004	p<0,05
Korcsoport *	Phi	0,188	6	0,000	p<0,001
Állami tulajdonú ellátó	Cramer V	0,188		0,000	p<0,001
magánfinanszírozott szolgáltatással (Nominal - Nominal)	Kontingencia együttható	0,184		0,000	p<0,001
Korcsoport *	Phi	0,119	6	0,009	p<0,05
Magántulajdonú ellátó	Cramer V	0,119		0,009	p<0,05
állami finanszírozással (Nominal - Nominal)	Kontingencia együttható	0,118		0,009	p<0,05
Korcsoport *	Phi	0,306	6	0,000	p<0,001
Magántulajdonú ellátó	Cramer V	0,306		0,000	p<0,001
magánfinanszírozott szolgáltatással (Nominal - Nominal)	Kontingencia együttható	0,293		0,000	p<0,001

ségügyi szolgáltatások igénybevétele kapcsán. A kérdésre az N=1196 elemszámú mintából 170 fő (14,2%) nem adott választ, így összesen 1026 kitöltő válasza került elemzésre. Összességében elmondható, hogy 5,2% kizárólag magánegészségügyi intézményt keres fel panaszok esetén, 23,0% rendszeresen igénybe vesz, 40,3% korábban már igénybe vett ilyen jellegű szolgáltatást, 2,8% elzárkózik az igénybevételtől és 14,5% még nem vett igénybe magán egészségügyi szolgáltatást. A korcsoport szerinti megoszlás a kereszt-tábla elemzést követően a **3. ábrán** került bemutatásra.

Látható egyfajta eltolódás a korcsoportok között, minél inkább az idősebb korosztály felé haladunk. Az 54 év feletti aránya (5,8%) a legmagasabb az igénybételtől történő elzárkózásban és abban, hogy még nem vettek igénybe ilyen jellegű szolgáltatást (21,6%). A rendszeresen történő magán-szolgáltatás igénybevétele kapcsán a 30-35 éves korcsoport tagjai nyilatkoztak a legmagasabb arányban (41,7%). A kizárólag magán egészségügyi intézmény felkeresését a legnagyobb arányban (11,0%) a 36-41 év közöttiek jelölték.

Következtetésképp elmondható, hogy az 54 évnél idősebb generációban van leginkább olyan egyén, akinek nincs tapasztalata a magánegészségügygel, míg ebben a tekintetben a legtöbb tapasza-

lata a 36-41 év közötti generációnak van. Elmondható, hogy 24-47 év kor között van a legnagyobb tapasztalat a magán-szolgáltatások igénybevételeivel, ám ennek rendszeressége a 24-41 évesek között a legintenzívebb.

Egészségügyi szolgáltatás jellemzése

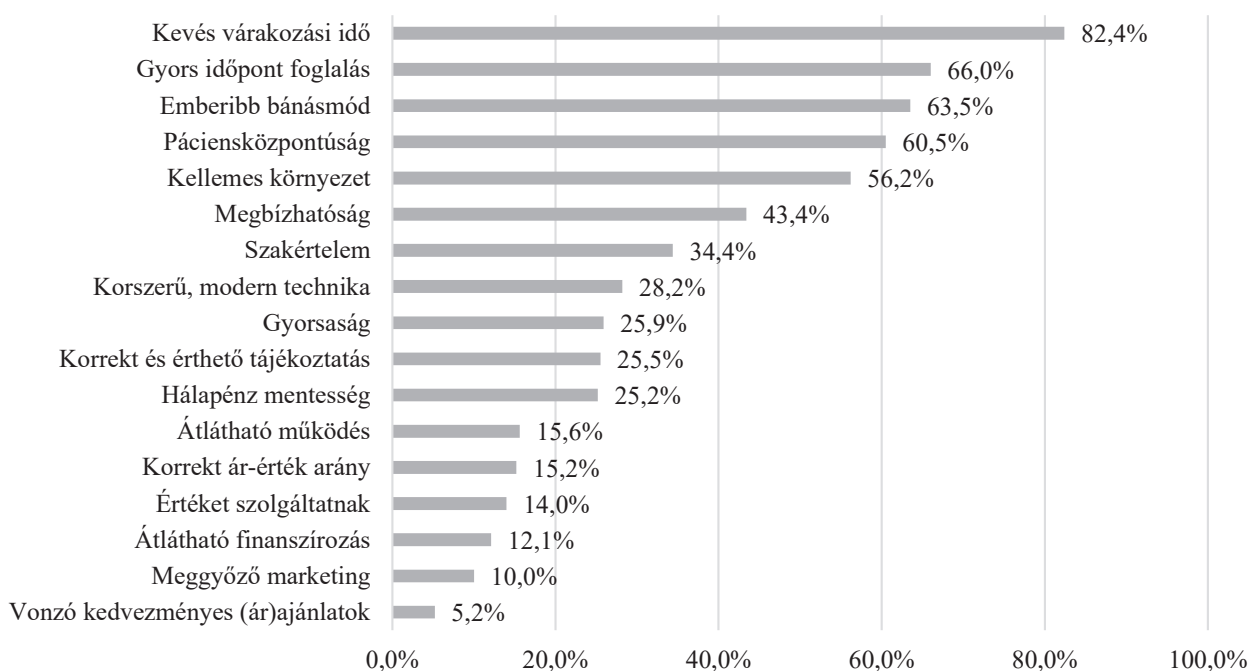
Jelen publikáció választ ad arra a kérdésre is, hogy a magyar felnőtt lakosság milyen jellemzőkkel illeti a magán egészségügyi szolgáltatásokat a közfinanszírozott (állami) ellátással szemben (lásd **4. ábra**). A kérdőívben 17 válaszlehetőség közül többet is választhattak a kitöltők, ami alapján a TOP 5 (ezek 50% feletti arányban lettek megjelölve) jellemző a következő: (1.) kevés várakozási idő (82,4%); (2.) gyors időpont foglalás (66,0%); (3.) emberibb bánásmód (63,5%); (4.) páciensközpontúság (60,5%); (5.) kellemes környezet (56,2%).

MEGBESZÉLÉS ÉS KÖVETKEZTETÉS

A kutatás segítségével egyértelmű válaszok születtek a kutatási kérdésekre:

Q1: Mi a magyarországi 18 év feletti lakosság véleménye az állami és magántulajdonú, valamint az állami és magán finanszírozási formájú egészségügyi szolgáltatások/szolgáltatók kapcsán?

A válaszadók 84,7%-a számára elfogadható az állami ellátó állami finanszírozással, míg 15,3%-uk

4. ábra. A magán egészségügyi szolgáltatások jellemzése a közfinanszírozott ellátással szemben (N=1196)

Forrás: Saját kutatás (2022)

számára nem elfogadható. A magántulajdonú ellátók esetében közel hasonlóképpen vélekednek az állami finanszírozás és a magánfinanszírozás kapcsán. Az állami tulajdonú egészségügyi szolgáltatók magánfinanszírozott szolgáltatásai esetében a „nem” válaszok aránya magasabb (56,1%). Következtethetünk, hogy a fogyasztók (páciensek) számára egy állami tulajdonú intézményben kínált szolgáltatásért saját zsebből történő fizetés jellemzően elfogadhatatlan, és bizonyára itt a társadalombiztosítás által (köz)finanszírozott szolgáltatásvásárlást preferálják. A kérdéskört tovább lehetni bontani, hogy mik azok az okok, melyek a fogyasztókból (páciensekből) negatív álláspontot váltanak ki. Az elmélet alapján fontos, hogy az egészségügyi intézmények minőséget és méltányosságot is képviseljenek a jövedelmezőség mellett [8], de fontos, hogy a betegek biztonságérzete, a megbízhatóság és empátia [4] jelen legyenek a működés során. Tehát egy állami tulajdonban álló egészségügyi intézmény a lehetséges ügyfeleinek (pácienseinek) több mint felének nem tudja garantálni az említett jellemzőket és egy elutasító állásponttal kell szembenézniük.

Q2: Milyen a magyarországi 18 év feletti lakosság magán egészségügyi szolgáltatások igénybevétele mértéke?

5,2% kizárólag magán egészségügyi intézményt keres fel panaszok esetén, 23,0% rendszeresen igénybe vesz, 40,3% korábban már igénybe vett ilyen jellegű szolgáltatást, 2,8% elzárkózik az igénybevételtől és 14,5% még nem vett igénybe magán egészségügyi szolgáltatást. Látható egyfajta eltolódás a korcsoportok között, minél inkább az idősebb korosztály felé haladunk. Az 54 évnél idősebb generációban van leginkább olyan, akinek nincs tapasztalata a magánegészségüggyel, míg ebben a tekintetben a legtöbb tapasztalata a 36-41 év közötti generációnak van. Az előbbi csoportot a rendszerváltást követő időszak és átalakulás is formálta. Elmondható, hogy 24-47 év kor között van a legnagyobb tapasztalat a magánszolgáltatások igénybevételével, ám ennek rendszeressége a 24-41 évesek között a legintenzívebb. Ezen eredmények stratégiai jelentőséggel bírhatnak mindegyik tulajdonforma és finanszírozási forma számára az egészségügyben. Marketing stratégiák létrehozása során, vagy akár a termékfejlesztésben is konkrét szegmensek és célcsoportok különíthetők el. Természetesen a fizetőkép-

ség is egy kulcskérdés lehet, hiszen a 18-30 év közötti korcsoport preferálhatja a magánegészségügyet. De milyen költségeig? Mik lehetnek a vásárlási döntésüket befolyásoló döntések mögött? Ezen csoport aránylag kis hányada rendelkezik egyáltalán önálló jövedelemmel, illetve olyan mértékű önálló jövedelemmel, mely a magánegészségügyi szolgáltatások rendszeres vásárlását kielégítené. Tehát ezen korcsoport tagjai önállóan valószínűleg nem tudnak ilyen jellegű szolgáltatást finanszírozni.

Q3: Miként jellemzi a magyar fogyasztó a magán egészségügyi szolgáltatásokat a közfinanszírozott ellátással szemben?

A legtöbb jellemző a rövid várakozási idő (82,4%); gyors időpont foglalás (66,0%); emberibb bánásmód (63,5%); páciensközpontúság (60,5%) és a kellemes környezet (56,2%).

Korábbi friss kutatások eredményei rámutattak, hogy a páciensek elsősorban azért fordulnak a privát egészségügyi szektor felé, mivel a gyorsaság egyértelmű jellemző és ez fontos számukra (a fogyasztók szinte azonnali elérhetőségét várják a pénzükért) [1] – ezt a jelen kutatás is megerősítette. A minőségi környezet is jellemzőként jelent meg [1] és ezt jelen kutatás ötödik leggyakoribb válasza, a „kellemes környezet” tudja alátámasztani. Az állami és magánszolgáltatók jellemzésével kapcsolatban az is kiderült, hogy válaszadók szerint a szakértelem megvan az állami ellátásban is – a vizsgálatban a szakértelem (34,3%) csupán a 7. helyen jelenik meg. A magánegészségügyi ellátók modernebb eszközökkel rendelkeznek, és a betegútszervezés is jobb [5] – válaszadóink 28,2%-a jelölte a „korszerű, modern technika” jelzőt (8. hely a rangsorban), ám a betegút szervezése kapcsán nem jelent meg kérdés a kérdőívben. Az állami közfinanszírozott egészségügyi szolgáltatók számára legyen cél, hogy a TOP 5 jellemző kapcsán fejlesztéseket eszközöljenek és törekedjenek a szakmaiság mellett az idő tényezőt, valamint az emberi tényezőket javítani.

Kutatási korlátok

Az adatbázis kapcsán elmondható, hogy felmerül néhány korlát: az egyes korcsoportok jelenléte a mintában nagyobb vagy kisebb, tehát nem lelhető fel arányosság, illetve nem reprezentatív a magyar lakosságra nézve. A háromfordulós adatgyűjtés

eredményezhette, hogy néhány esetben egy személy több alkalommal is kitöltötte a kutatási kérdőívet – ez nem került szűrésre. Természetesen a vizsgálat 2020 – 2022. évei között számos egészségügyi, de egyéb gazdasági és világgazdasági változás

történt, ami befolyásolhatta a válaszadók véleményét az eltérő években. A jövőben cél egy hasonló kutatás egyszeri megismétlése reprezentatív országos mintán a mintavételi eljárás javításával, valamint 1000 fő feletti rétegzett mintavétellel.

ÖSSZEFÉRHETLENSÉGI NYILATKOZAT

Nincs összeférhetlenség.

IRODALOM

1. VG.hu. Egyre inkább növekszik a magánegészségügyet választók száma. [Internet] 2022. április 11. [cited 2023 Jan 12.] Available from: <https://www.vg.hu/kozelet/2022/04/egyre-inkabb-novekszik-a-maganegeszsegugyet-valasztok-szama>
2. Katits E, Magyar K, Varga Z, Beranek L. Egy magyarországi magánegészségügyi szolgáltató vállalat fenntartható gazdasági működésének pénzügyi vizsgálata I. in *Tér Gazdaság Ember* 2021;1:9-9-33.
3. OECD/European Observatory on Health Systems and Policies. Magyarország: Egészségügyi országprofil 2021, State of Health in the EU, OECD Publishing, Paris/European Observatory on Health Systems and Policies, Brussels. ISBN 9789264864139. [Internet] 2021. [cited 2023 Jan 12.] Available from: https://health.ec.europa.eu/system/files/2022-01/2021_chp_hu_hungarian.pdf
4. Katona N, Szabó R. Marketing- és PR-tevékenység az egészségügyben. Budapest: Medicina; 2023. ISBN 978-963-226-870-5.
5. Koncsek R. Nagyon megugrott a magánegészségügyi költség. [Internet] 2022. május 30. [cited 2023 Jan 11.] Available from: <https://www.vg.hu/vilaggazdasag-magyar-gazdasag/2022/05/nagyon-megugrott-a-maganegeszsegugyi-koltes>
6. Ozorovský V, Vojteková I et al. Zdravotnícky manažment a financovanie. Bratislava: Wolters Kluwert; 2016. ISBN 978-80-9168-522-4.
7. Kotyza O. Marketing ve stomatologii. 1. vyd. Český Tešín: Tešínske papírny; 2015. ISBN 978-80-260-8585-0.
8. Staňková P. Marketing zdravotnictví. Zlín: TIGRIS; 2013. ISBN 978-80-86062-84-6.
9. Rékassy B et. al. Vadkapitalizmus virágzása, azaz mit szül a szabályozatlanság az egészségügyben. in *IME*. 2018, 17(6). [Internet] [cited 2023 Jan 7.] Available from: [imeonline.hu/article.php?article=2018_XVII./6/vadkapitalizmus_viragzasa_azaz_mit_szul_a_szabalyozatlansag_az_egeszsegugyben_i_resz](https://www.imeonline.hu/article.php?article=2018_XVII./6/vadkapitalizmus_viragzasa_azaz_mit_szul_a_szabalyozatlansag_az_egeszsegugyben_i_resz)
10. Lantos G. Párhuzamos valóság - a magánegészségügyi rendszer kiépülése. Társadalmi Riport. Budapest: TÁRKI Társadalomkutatási Intézet Zrt.; 2018. ISSN 2631-1070. [Internet] [cited 2023 Jan 10.] Available from: http://www.tarki.hu/sites/default/files/trip2018/286-308_Lantos_Gabriella_Egeszsegugyi_adatok.pdf
11. Lengyel L, Tóth A. A magánszektor megerősödése in TOP30 legbefolyásosabb szereplő a magánegészségügyben. Budapest: Egészség & Üzlet Kiadó; 2022; 1:1-17. ISSN 2939-6689.
12. Karner T. Az egészségügyi marketing szerepe in *Marketing & Menedzsment* 2004; 38(1):62-76.
13. Gaál P, Szigeti Sz, Evetovits T, Lindeisz, F. Az egészségügyi rendszerek teljesítménymérésének koncepcionális kérdései [Conceptual questions of the health system performance assessment] in *Egészségügyi Gazdasági Szemle* 2012; 50(1) 7-15. [Internet] [cited 2023 Feb 08.] Available from: http://www.weborvos.hu/adat/files/2012_szeptember/egsz21.pdf
14. Kutzin J. Health financing for universal coverage and health system performance: concepts and implications for policy in *Bulletin of the World Health Organization* 2013; 91(8) 602-611. doi:10.2471/blt.12.113985
15. Cylus J, Papanicolas I, Smith P. Health System Efficiency. How to make measurement matter for policy and management. Copenhagen: European Observatory on Health Systems and Policies; 2016. ISBN 978 92 890 5041 8.
16. Csallner AE. Bevezetés az SPSS statisztikai programcsomag használatába. [Internet] [cited 2023 Jan 10.] Available from: http://www.inf.u-szeged.hu/~banhelyi/okt/SPSS_2021tavasz/csallner-spss-javitott.pdf